

Mezinárodní projekt o užívání psychoaktivních léků na předpis – zdroje dat a spolupráce mezi Českem a Norskem

Gabriela Rolová¹, Roman Gabrhelík¹, Ingvild Odsbu², Marte Handal^{2,3}, Neha Jha¹, Svetlana Skurtveit^{2,3}

e-mail | gabriela.rolova@lf1.cuni.cz (projektová koordinátorka za ČR), SvetlanaOndrasova.Skurtveit@fhi.no (projektová koordinátorka za Norsko)

1 | Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie, Praha, Česká republika

2 | Norwegian Institute of Public Health, Department of Chronic Diseases, Oslo, Norsko

3 | University of Oslo, Norwegian Centre for Addiction Research, Oslo, Norsko

Zneužívání psychoaktivních léků na předpis s návykovým potenciálem vyvolává rostoucí obavy nejen v Česku, ale i v dalších evropských zemích. Monitoring rozsahu a důsledků užívání léků na předpis je klíčový pro cílená opatření v oblasti veřejného zdraví s cílem snížit rizika a podporovat celkový well-being populace.

Klinika adiktologie 1. LF UK se ve spolupráci s norskými partnery z Norwegian Institute of Public Health a Univerzity v Oslu (Norwegian Centre for Addiction Research) podílí na realizaci projektu zaměřeného na identifikaci zdrojů dat pro výzkum a monitoring užívání psychoaktivních léků na předpis a výměnu výzkumných zkušeností mezi Českem a Norskem.

Iniciativa “*Studying psychoactive prescription medication misuse in the Czech population: Exchanging expertise in pharmacoepidemiological registry-based research and strengthening collaboration with Norway*” [EHP-BFNU-OVNKM-4-145-2024] je financovaná z Fondu pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021.

ZDŮVODNĚNÍ REALIZACE INICIATIVY

V České republice se vysoká prevalence zneužívání léků na předpis odráží ve zvýšeném počtu pacientů vyhledávajících adiktologickou péči. Z epidemiologického hlediska se této problematice dostává jen omezené pozornosti a zdravotní důsledky související s užíváním psychoaktivních léků na předpis nejsou systematicky monitorovány. Oproti tomu v Norsku vysoká prevalence užívání opioidů na předpis a počty úmrtí z předávkování vedly k přijetí řady opatření, včetně implementace robustních výzkumných (např. projekt POINT – Preventing an opioid epidemic in Norway: Focusing on treatment of chronic

pain, <https://www.med.uio.no/klinmed/english/research/projects/point-preventing-opioid-epidemic-in-norway/>), monitorovacích a intervenčních procesů, s cílem zabránit další eskalaci.

Sekundární zdroje dat, jako jsou národní zdravotní registry a preskripční databáze, jsou pro tento účel významnými zdroji epidemiologických dat, umožňující sledování předepisování a výdeje kontrolovaných léků a zdravotní důsledky jejich užívání. V České republice ovšem dostupnost a kvalita těchto dat, stejně jako i jejich potenciál pro výzkum, zůstávají nejisté.

CÍLE INICIATIVY

Jedním z hlavních cílů iniciativy je ověřit dostupnost dat, která mají k dispozici české státní instituce, a zjistit jejich otevřenost a využitelnost pro výzkum a monitoring užívání psychoaktivních léků na předpis. Snažíme se zodpovědět dvě klíčové otázky – Máme data pro monitorování užívání psychoaktivních léků na předpis a jejich zdravotních důsledků v populaci? A jak kvalitní a otevřená tato data jsou?

Iniciativa má dále za cíl posílení česko-norské výzkumné spolupráce, získání teoretického, metodologického a analytického know-how norských zkušeností s (farmako)epidemiologickým výzkumem založeným na využití zdravotních a preskripčních registrů a posouzení potenciálu pro výzkum užívání léků na předpis v Česku a Norsku.

Iceland
Liechtenstein Norway
Norway grants grants